

## بیماری تب برفکی

بیماری تب برفکی یک بیماری عفونی ویروسی با واگیری بالادر دام‌های زوج سم اهلی و وحشی است. عامل این بیماری از جنس ((پیکورنا ویروس ها)) می باشد.

## وضعیت بیماری در ایران

بیماری تب برفکی یکی از بیماری های بومی ایران است. این بیماری از بدو تاسیس تشکیلات دامپزشکی در ایران شناخته است. در حال حاضر سه سوش A، O و Asia1 عمده ترین ویروس های مولد تب برفکی هستند که دو مورد اول از نظر آنتی ژنی بسیار تغییر پذیر می باشند.

## روش های گسترش و انتقال بیماری

بیماری تب برفکی فوق العاده قابل انتقال است و تعداد کمی از ذرات عفونی می تواند در دام‌ها، آلودگی ایجاد کند. حیوانات آلوده، منبع اصلی ویروس تب برفکی هستند و این بیماری معمولا توسط جابه جایی حیوانات آلوده منتشر می شود. انسان به عنوان یکی از ناقلین بیماری می باشد ولی حتی اگر

جابه‌جایی حیوانات و انسان نیز کنترل گردد، این بیماری می‌تواند به وسیله باد منتشر شود. انتقال ویروس تب برفکی در یک گله واکسینه نشده معمولاً سریع اتفاق می‌افتد. شیر و منی و سایر ترشحات بدن حیوانات آلوده ممکن است از چهارروز پیش از شروع نشانه‌های قابل مشاهده در حیوان، حاوی ویروس باشند. دفع ویروس حدود یک روز قبل از شروع نشانه‌های قابل مشاهده آغاز می‌شود و چندین روز ادامه می‌یابد. بنابراین انتشار ویروس در عیار بالا در ترشحات و شیر دام‌ها از نظر بیماری‌زایی اهمیت داشته و در کنترل بیماری مهم می‌باشد. ضمن آنکه تلقیح مصنوعی با اسپرم‌های آلوده و تماس با لباس‌های آلوده، وسایل کار دامپزشکی و نظایر آن همگی می‌توانند عفونت تولید نمایند.

بیش از 50 درصد نشخوارکنندگان در تماس با ویروس زنده تب برفکی می‌توانند ویروس را منتقل نمایند. حتی نشخوارکنندگان واکسینه شده اگر با ویروس زنده تماس داشته باشند ممکن است به صورت حامل ویروس درآیند. به علاوه جابه‌جایی ویروس تب برفکی در روی زمین تا 60 کیلومتر گزارش شده است.

### علائم بیماری

علائم بیماری در گاو و گوسفند شامل: آب ریزش از دهان، خمودگی، بی‌اشتهایی و لنگش بوده که این علائم ناشی از وجود تاولهای دردناک در بافت پوششی لب‌ها، زبان، لته‌ها، سوراخ‌های بینی، پوزه، بین انگشتان و پستان‌ها می‌باشد. در گوساله‌ها و بره‌ها به واسطه حساسیت بالای آنها نسبت به دام بالغ، هنگام بروز بیماری، به دلایل ابتلای آنها به فرم قلبی بیماری (میوکاردیت) با تلفات بالاتری مواجه هستیم. علائم بیماری و زخم‌ها، در گوسفند و بز مشابه گاو، اما ملایم‌تر است و به خصوص در گوسفند و بز لنگش عمده‌ترین علامت بیماری است.

### تشخیص بیماری

تشخیص بیماری تب برفکی براساس تاریخچه، علائم قابل مشاهده و تست‌های آزمایشگاهی امکان پذیر می‌باشد.

موارد زیر در تشخیص بیماری باید رعایت گردند:

\* گزارش سریع بیماری

\* نمونه برداری از دام‌های آلوده

\* نگهداری صحیح نمونه‌ها

\* تسریع در ارسال نمونه به آزمایشگاه

**روش‌های مبارزه با بیماری تب برفکی**

\* کشورهای آلوده به بیماری (واکسیناسیون)

\* کشورهای پاک (قرنطینه و معدوم سازی)

### **واکسیناسیون**

در کشورهایمانند ایران که تب برفکی در آنها بومی است برای پیشگیری از بیماری، واکسیناسیون منظم به همراه رعایت اصول بهداشت دام لازم است.

واکسیناسیون تب برفکی قبل از سال 1381 بدون برنامه‌ریزی و به صورت پراکنده انجام می‌گرفت، اما از سال 1381 با افزایش تولید واکسن توسط موسسه رازی و ورود واکسن‌های وارداتی از یک سو و اجرای برنامه واکسیناسیون همزمان و سراسری تب برفکی توسط سازمان دامپزشکی کشور از سوی دیگر، تحول چشمگیری در کاهش این بیماری در ایران به وجود آورد.

در برنامه واکسیناسیون تمام دام‌های موجود در کانون‌های بیماری طی بیست روز در کل کشور واکسینه می‌شوند و این برنامه هر سال سه بار به فاصله چهار ماه تکرار می‌شود. در گله‌های تحت پوشش شروع واکسیناسیون در بره و گوساله‌های تازه متولد شده از 2 تا 3 ماه بعد از تولد می‌باشد. پس از اجرای سه دوره واکسیناسیون همزمان، کاهش قابل توجه بیماری در گله مشاهده می‌گردد.

## درمان

درمان خاصی برای بیماری وجود ندارد ولی جهت کمک به بهبود شرایط بدن دام درمان‌های زیر توصیه می‌شود:

\* تجویز ویتامین و آنتی بیوتیک عمومی

\* شستشوی ضایعات دهان و بین انگشتان با سود سوزآور 2 درصد

\* استفاده از اسپری‌های آنتی بیوتیک رایج

### رعایت معیارهای امنیت زیستی و اقدامات بهداشتی و قرنطینه‌ای

مهمترین و اساسی‌ترین روش پیشگیری و کنترل بیماری تب برفکی به کارگیری اقدامات بهداشتی و قرنطینه‌ای است به نحوی که از ورود ویروس در یک گله و یا جمعیت جلوگیری نماید.

\* جلوگیری از ورود هر نوع دام جدید به داخل دامداری به ویژه دام‌های خریداری شده از میادین دام و فاقد سابقه بهداشتی دقیق و کامل.

\* استقرار کلیه وسایل نقلیه در محوطه خارج از دامداری حتی ماشین‌های اکیپ دامپزشکی، تلقیح مصنوعی و خود دامدار و جلوگیری از ورود آنها به محوطه دامداری.

\* ضدعفونی کردن ماشین‌های حمل شیر و علوفه در هنگام ورود و خروج از دامداری با استفاده از حوضچه‌های ضدعفونی و سم پاشی با مواد ضدعفونی کننده مناسب با مقدار قابل قبول.

\* استفاده از لباس کار، چکمه و... مخصوص دامداری جهت ورود افراد به دامداری و به حداقل رساندن بازدیدهای غیرضروری (جلوگیری از ورود افراد غیر مسئول به محوطه دامداری).

\* عدم برداشت و انتقال کود آلوده و امحاء بهداشتی تلفات احتمالی، فضولات و هرگونه وسایل آلوده یک بار مصرف (سوزاندن یا دفن بهداشتی).

\* دوش گرفتن کلیه افراد اعم از پرسنل دامپزشکی، مامور تلقیح مصنوعی و... قبل از ورود به محوطه دامداری.

\* اطلاع رسانی هرچه سریعتر به واحدهای دامپزشکی هنگام بروز بیماری در دامداری.

\* ضدعفونی کامل دامداری‌های آلوده تا رفع کامل بیماری.